Nr 734

av herr Ångström
om lokalisering till Skellefteå av postgymnasial utbildning.

Ett av de viktigaste resultaten av höstens regionalpolitiska debatt i riksdagen var att Skellefteå klassades upp från regionalt centrum till primärt centrum. Denna uppklassning av Skellefteå gjordes med hänsyn tagen till Skellefteås betydelse sett ur ett allmänt norrländskt perspektiv, dess betydelse för regionen, den service som erbjuds människorna i området samt efter bedömningar om Skellefteås framtida utvecklingsmöjligheter. Med beslutet om att Skellefteå klassas som primärt centrum följer också ett ansvar från statsmakternas sida att ge detta ett reellt innehåll.

En av de viktigaste beståndsdelarna i infrastrukturen i övre Norrland är utan tvekan utbildningen. Den regionalpolitiska betydelsen av skapandet av ett universitet i Umeå kan inte nog understrykas och bör inte bara betraktas ur ett snävt lokalt perspektiv med de fördelar som kommit Umeå till del inräknade. Umeå Universitet har haft stor betydelse för utvecklingen i hela Norrland och denna effekt kan ytterligare förstärkas genom ett långt gående samarbete på den postgymnasiala utbildningens område mellan huvudorterna i Norrland med universitetet i Umeå som bas. I detta samarbete och som lokaliseringsort för högre utbildning bör Skellefteå vara synnerligen lämplig, dels genom närheten till Umeå (ca 1½ tim. pendelavstånd) och dels genom Skellefteås allmänna struktur. Denna strukturella lämplighet är särskilt uttalad inom vissa områden av den postgymnasiala utbildningen.

Som industriort har Skellefteå stor betydelse. I regionen finnes ett rikt differentierat näringsliv som då det gäller forskning och utbildning inom det tekniska och merkantila området kan betraktas som en ytterligt värdefull tillgång. Till regionen har också lokaliserats landets första industriella utvecklingscentrum, och vid tillkomsten av denna institution planerades för ett kommande samarbete melan denna institution och en utbildningsenhet för högre teknisk utbildning i finmekanik. Den under universitetskanslersämbetet lydande organisationskommittén för högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland har nämligen i sitt första delbetänkande lagt fram förslag om att en sådan institution skulle lokaliseras till Skellefteå. I en särskild bilaga har också organisationskommittén skisserat hur studieinriktningen skulle utformas. Enligt de ursprungliga planerna skulle utbildning-

en och forskningen i finmekanik starta hösten 1974, men med den fördröjning som av skilda skäl skett i utredningsarbetet måste väl detta uppskjutas till våren eller hösten 1975. Detta är synnerligen beklagligt då varje förskjutning i det ursprungliga tidsschemat hindrar planläggandet av ett konkret samarbete mellan IUC:s verksamhet på forskningssidan och rent allmänt skapar osäkerhet. För kommunens planering av åtgärderna på det studiesociala området, bostäder och liknande, är det också av största vikt att ett förslag till beslut om en förläggning av den högre tekniska utbildningen och forskningen i finmekanik snarast kan föreläggas riksdagen för avgörande.

Lokalisering av YTH till Skellefteå

Som en naturlig anknytning till industrins expansiva utveckling inom Skellefteåregionen bör också en yrkesteknisk högskoleutbildning startas i Skellefteå. Denna utbildningsform finns ännu inte i landet, men förslag om startandet av denna utbildningsgren har framlagts i betänkandet avgivet av yrkesutbildningsberedningen (SOU 1970: 8). YTH, som utbildningsformen avkortas till, skall enligt förslaget vara eftergymnasial och utgöra ett alternativ och ett komplement till nuvarande universitets- och högskoleutbildning. De som genomgår gymnasial yrkesutbildning skall efter praktik från arbetslivet genom utbildning vid YTH ges kompetens för mer kvalificerade uppgifter inom det industriella området. Remissyttrandena över betänkandet har varit övervägande positiva och tillstyrker samfällt att denna utbildningsform kommer till stånd. I Skellefteå har intresset för denna utbildningsform gamla anor hos industrin, då man redan på 1940-talet talade om behovet av en s. k. industrihögskola. Behovet av en utbildning av detta slag i Skellefteå-området har efter yrkesutbildningsberedningens förslag ytterligare bekräftats vid sammanträffanden mellan kommunala representanter och företrädare för industrin i området. Skolstyrelsen i Skellefteå har i skrivelse till utbildningsdepartementet den 29 januari 1971 hemställt att organisationskommittén för högre teknisk utbildning i Norrland ges i uppdrag att närmare utreda förutsättningarna och lämna förslag om lokaliserandet av YTH till Skellefteå. För lokaliseringen av denna typ av utbildning talar samordningen med den högre tekniska utbildningen i finmekanik, verksamheten vid IUC samt Skellefteås i övrigt gynnsamma förutsättningar för YTH. Dessa gynnsamma förutsättningar i övrigt är det rikt differentierade näringslivet, gynnsamma förutsättningar på det naturvetenskapliga-tekniska området och den omedelbara närheten till praktiska utbildningsmöjligheter och studier.

Framtida lokalisering av GIH till Skellefteå

En statlig utredning, lärarutbildningskommittén (LUK), arbetar för

närvarande med att kartlägga det framtida utbildningsbehovet för lärare och instruktörer inom gymnastik och idrott samt fritidssektorn av samhällslivet. En framtidsskiss har därvid gjorts där man föreslår att den nuvarande starkt specialiserade utbildningen med inriktning på idrott och gymnastik också skall kombineras med lärarutbildning inom andra ämneskombinationer. Beträffande behovet av denna lärarutbildning anser LUK att ett ökat utbildningsbehov kommer att uppstå längre fram på 70-talet. Lokaliseringen av denna nya typ av GIH-utbildning med ämneskombinationer har också undersökts av LUK. Av denna undersökning framgår klart att Skellefteå från utbildningssynpunkt kan erbjuda de största fördelarna.

Med relativt kort varsel kan Skellefteå erhjuda följande i form av anläggningar och utbildningslokaler (det mesta står färdigt redan i dag):

Undervisningslokaler, 4 970 m², med uthygghar tomt, »GIH-tomten».

I direkt anslutning till »GIH-tomten», en stor, nybyggd sim- och sporthall med möjligheter för alla slag av inomhusidrott, lokaler för korthållsskytte, bågskytte, brottning, judo, styrketräning, tyngdlyftning samt klubbrum, serveringslokaler och rekreationsutrymmen. På sportområdet finnes idrottsplats, konstisbana, el-helyst bandy- och fotbollsplan, ishall, skidstadion, hoppbacke, slalombacke med lift, el-belysta motionsslingor och skidspår, fasta orienteringsbanor.

Dessutom kan Skellefteå erbjuda möjligheter till samordning av GIH-verksamheten (elevutrymmen, personalutrymmen, administration, bibliotek) med föreslagen försöksverksamhet inom YTH.

Ett etablerat samarbete med lärarhögskolan i Umeå och pedagogiska institutionen vid Umeå Universitet samt närkontakten med medicinarutbildningen i Umeå (restid 1,5 tim.).

Möjlighet till samarbete med akademiska kursverksamheten på 20-och 40-poängsnivå i Skellefteå.

Fjällanläggningar inom några timmars resavstånd.

Specifik erfarenhet av handikappidrott och handikappledarutbildning samt 20-årig erfarenhet av försöksverksamhet och pedagogiskt utvecklingsarbete i samarbete med skolöverstyrelsen.

De här uppräknade möjligheterna till undervisning för en GIH-enhet lokaliserad till Skellefteå talar klart för en framtida lokalisering av en sådan utbildningsenhet till Skellefteå.

För att ytterligare dokumentera behovet av startandet av eftergymnasiala utbildningsenheter i Skellefteå kan påpekas att Skellefteå har färre sysselsatta inom undervisning, offentlig tjänst m. m. än övriga

jämförbara kommunblock, vilka sedan år 1960 haft flyttningsförluster till andra regioner på totalt ca 6 000 personer, att Skellefteå har en undersysselsättning för kvinnor i jämförelse med genomsnittet för riket motsvarande 7 % eller drygt 2 400 arbetstillfällen samt att Skellefteå hittills inte fått någonting av satsningarna inom sektionerna administration, undervisning och vård i övriga Norrlandsregioner av motsvarande storlek. Skellefteå har alltså berättigade krav på att erhålla de ovan berörda lokaliseringarna inom utbildningsområdet vilka skulle vara en första och viktig satsning från statsmakternas sida för att ge upphöjelsen till primärt centrum ett verkligt innehåll.

Med stöd av det anförda hemställs

1. att riksdagen fattar beslut om lokaliseringen av en institution för högre teknisk utbildning och forskning i finmekanik till Skellefteå,
2. att försöksverksamhet med en yrkesteknisk högskoleenhet (YTH) snarast kommer till stånd i Skellefteå, samt
3. att det fortsatta utredningsarbetet beträffande utvidgad kapacitet för GIH-utbildningen i landet inriktas på Skellefteå som lokaliseringsort.

Stockholm den 24 januari 1973

RUNE ÅNGSTRÖM (fp)